

ISSN 2181-9599

Doi Journal 10.26739/2181-9599

ЎТМИШГА НАЗАР

4 ЖИЛД, 10 СОН

ВЗГЛЯД В ПРОШЛОЕ

ТОМ 4, НОМЕР 10

LOOK TO THE PAST

VOLUME 4, ISSUE 10

ТОШКЕНТ-2021

Бош мухаррир:
Главный редактор:
Chief Editor:

Муртазаева Рахбар Хамидовна
тарих фанлари доктори, профессор,
Ўзбекистон Миллий университети

Бош мухаррир ўринбосари:
Заместитель главного редактора:
Deputy Chief Editor:

Джураева Нилуфар Далибаевна
тарих фанлари номзоди, доцент,
Ўзбекистон жаҳон тиллари университети

«Ўтмишга назар» илмий журнали тахририй маслаҳат кенгаши
редакционный совет научного журнала «Взгляд в прошлое»
Editorial board of the scientific journal Looking into the past

Сагдуллаев Анатолий Сагдуллаевич
тарих фанлари доктори,
профессор, академик,
Ўзбекистон Миллий университети

Бобожонова Дилором Бобожонова
тарих фанлари доктори, профессор,
Ўзбекистон жаҳон тиллари
университети

Юнусова Хуршида Эркиновна
тарих фанлари доктори, профессор,
Ўзбекистон Миллий университети

Кебадзе Мадонна
тарих фанлари доктори, Телави
давлат университети, Грузия

Аширов Адхам Азимбаевич
тарих фанлари доктори, профессор,
ЎзР ФА Тарих институти

Агзамова Гулчехра Азизовна
тарих фанлари доктори, профессор,
ЎзР ФА Тарих институти

Бурдишвили Майя
тарих фанлари доктори, Телави
давлат университети, Грузия

Кожакеева Ляззат Темировна
тарих фанлари доктори, доцент,
Хотин-қизлар давлат педагогика
университети, Қозоғистон

Ульжаева Шохистахон Мамажоновна
тарих фанлари доктори,
Тошкент кимё - технология институти

Бабаджанова Нодира Абдуллаевна
тарих фанлари номзоди, доцент,
Ўзбекистон давлат жаҳон
тиллари университети

Рахмонкулова Зумрад Бойхуразовна
тарих фанлари номзоди, доцент,
Ўзбекистон Миллий университети

Гоффоров Шокир Сафарович
тарих фанлари доктори, профессор
Самарқанд давлат университети

Эргашева Юлдуз Алимовна
Тарих фанлари доктори, профессор,
Қариш муҳандислик-иқтисодиёт
институти

Теймураз Ахалмосулишвили
профессор, Телави давлат
университети, Грузия

Халикова Рахбар Эргашевна
тарих фанлари доктори, профессор,
Тошкент давлат техника университети

Ишанходжаева Замира Райимовна
тарих фанлари доктори, профессор,
Ўзбекистон Миллий университети

Абдуллаева Яхшибека Атамуратовна
тарих фанлари доктори, доцент
Нукус давлат педагогика институти

Мустафаева Нодира Абдуллаевна
тарих фанлари доктори
Ўзбекистон Республикаси
Фанлар академияси

Джоробекова Айнуэр Эшимбековна
тарих фанлари номзоди, профессор,
Дипломатия академияси,
Қозоғистон Республикаси

Ширванова Тарана Амирага кызы
тарих фанлари номзоди, доцент
Азербайджон давлат
иқтисодиёт университети

Ерметов Аваз Абдуллаевич
тарих фанлари доктори, доцент,
Ўзбекистон Миллий университети

Санпова Камола Давляталиевна
тарих фанлари номзоди, доцент,
Ўзбекистон Миллий университети

Расулов Абдуллажон Нуриддинович
тарих фанлари доктори, профессор
Наманган давлат университети

Ковалев Борис Николаевич
тарих фанлари доктори, профессор
Санкт-Петербург Тарих институти, Россия

Кобзева Ольга Петровна
тарих фанлари доктори, профессор,
Ўзбекистон Миллий университети

Ауанасова Алима Мусировна
тарих фанлари доктори, профессор
Давлат тарихи институти, Қозоғистон

Бегалинова Калимаш Капсамаровна
фалсафа фанлари доктори, профессор
Ал-Фаробий номидаги Қозоғистон
Миллий университети, Қозоғистон

Хайдаров Муродилла Махмудалиевич
тарих фанлари доктори, профессор
Ўзбекистон Миллий университети

Алиева Лале
тарих фанлари доктори,
Озарбайжон давлат университети

Исмаилова Алмаз
тарих фанлари доктори,
Догистон мустақил университети

Иноятова Диларам Маниглиевна
Тарих фанлари доктори (DSc)
Ўзбекистон Миллий университети

Талапов Бахриддин Алижанович
тарих фанлари номзоди, доцент,
Наманган давлат университети

Одилов Абдор Анварович
тарих фанлари номзоди, доцент,
Ўзбекистон Миллий университети

Толибоева Нодира Одилжоновна
Тарих фанлари бўйича фалсафа доктори
(PhD)

Page Maker | Верстка | Саҳифаловчи: Хуршид Мирзахмедов

Контакт редакций журналов. www.tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of www.tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC the city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000

13. Аҳмадали Асқаров, Бехзод Исабеков, Убайдулла Исмоилов ЎРТА ОСИЁДА БРОНЗА ДАВРИ КАТАКОМБА ТИПИДАГИ ҚАБРЛАРНИНГ КЕЛИБ ЧИҚИШИ, ЗАМОНИ ВА МАКОНИ ҲАҚИДАГИ НОТЎҒРИ ТАЛҚИНЛАР ХУСУСИДА.....	4
14. Ақром Ахунов ХІХ АСР ОХИРИДА ШАРҚИЙ ТУРКИСТОНДАН ФАРҒОНА ВИЛОЯТИГА АҲОЛИ МИГРАЦИЯСИ ТАРИХИДАН.....	13
15. Хасан Бабаджанов, Алишер Эгамов ИККИНЧИ ЖАҲОН УРУШИ ЙИЛЛАРИДА ЎЗБЕКИСТОНДА АВИАСОЗЛИК САНОАТИНИНГ БАРПО ЭТИЛИШИ.....	20
16. Нозима Каримова ЁШЛАРДА ТИББИЙ ЭКОЛОГИК МАДАНИЯТНИ ШАКЛЛАНТИРИШ ТАРИХИДАН (аҳоли мурожаатлари асосида).....	27
17. Dalerjon Mirzayev O‘ZBEKISTONNING FRANSIYA BILAN TA’LIM SOHASIDAGI HAMKORLIGI VA UNING ISTIQBOLLARI.....	32
18. Зарнигор Қодирова ХІХ АСРНИНГ ИККИНЧИ ЯРМИ - ХХ АСРНИНГ БИРИНЧИ ЯРМИДА РОССИЯ ИМПЕРИЯСИНІНГ МУСТАМЛАКАЛАРИДА ТАЪЛИМ ТИЗИМИ (МАРКАЗИЙ ОСИЁ МИНТАҚАСИ МИСОЛИДА).....	40
19. Шахло Хасанова ЎЗБЕК ХОТИН-ҚИЗЛАРИНИ “ОЗОД ҚИЛИШ” ЁҲУД “ҲУЖУМ” ҲАРАҚАТИ ТАРИХИДАН.....	45
20. Иззатилла Юлдашев ҚОЗИ АБУ ЮСУФ ҲАЁТИ ВА ИЛМИЙ МЕРОСИ.....	50

ЎТМИШГА НАЗАР ВЗГЛЯД В ПРОШЛОЕ LOOK TO THE PAST

Dalerjon G'anijon o'g'li Mirzayev,
Toshkent viloyati Nurafshon shahridagi
32-maktab tarix fani o'qituvchisi
dalermirzayev93@gmail.com

O'ZBEKISTONNING FRANSIYA BILAN TA'LIM SOHASIDAGI HAMKORLIGI VA UNING ISTIQBOLLARI

For citation: Dalerzhon G. Mirzaev. COOPERATION OF UZBEKISTAN WITH FRANCE IN THE FIELD OF EDUCATION AND ITS PROSPECTS. 2021, vol. 4, issue 10, pp.32-39

 <http://dx.doi.org/10.26739/2181-9599-2021-10-17>

ANNOTATSIYA

Maqolada O'zbekiston va Fransiya o'rtasidagi ta'lim sohasidagi hamkorlikning huquqiy asoslari, O'zbekistonda fransuz tilini o'ganish darajasi, universitetlararo hamkorlik masalalari, ilmiy aloqalarning rivojlanishi, Fransiyada ta'lim oladigan o'zbek talabalarining dinamikasi, xalq ta'limi hamda maktabgacha ta'limdagi istiqbolli aloqalar hamda ta'lim sohasidagi aloqalarning yangi bosqichga ko'tarilishi haqida fikr va mulohazalar tahlillari amalga oshirilgan.

Kalit so'zlar: ta'lim, hamkorlik, Franuz Alyansi, dinamika, tadqiqot, IFEAC, xususiy sektor, kelishuv, turizm, bepul ta'lim, kadrlar almashinuvi, intellektual salohiyat, o'qitishda xalqaro tajriba

Далержон Ганижон угли Мирзаев,
Преподаватель по истории в школе №32. в городе
Нурафшан Ташкентской области.
dalermirzayev93@gmail.com

СОТРУДНИЧЕСТВО УЗБЕКИСТАНА С ФРАНЦИЕЙ В ОБЛАСТИ ОБРАЗОВАНИЯ И ЕГО ПЕРСПЕКТИВЫ

АННОТАЦИЯ

В статье рассматриваются правовые основы сотрудничества между Узбекистаном и Францией в области образования, уровень изучения французского языка в Узбекистане, вопросы межвузовского сотрудничества, развитие научных связей, динамика обучения узбекских студентов во Франции, народное образование и анализ перспектив дошкольного образования и подъем отношений в сфере образования на новый уровень.

Ключевые слова: образование, сотрудничество, Французский альянс, динамика, исследования, IFEAC, частный сектор, соглашение, туризм, бесплатное образование, текучесть кадров, интеллектуальный потенциал, международный опыт преподавания.

Dalerzhon G. Mirzaev,
History teacher at school 32. in the town
Nurafshan, Tashkent region
dalermirzayev93@gmail.com

COOPERATION OF UZBEKISTAN WITH FRANCE IN THE FIELD OF EDUCATION AND ITS PROSPECTS

ABSTRACT

The article covers the basics of education in Uzbekistan and France, the study of French in Uzbekistan, inter-university issues, scientific news, the dynamics of Uzbek requirements for education in France, public education and preschool education. perspective relations The analysis of opinions and comments on the rise of relations in the field of education to a new era was carried out.

Index Terms: education, cooperation, French Alliance, dynamics, research, IFEAC, private sector, agreement, tourism, free education, staff exchange, intellectual potential, international experience in teaching

1. Dolzarbligi:

O'zbekiston va Fransiya boy madaniy, tarixiy va ma'naviy merosga ega, zamonaviy dunyoning tsivilizatsiya xilma-xilligiga beqiyos hissa qo'shgan mamlakatlardir. Mazkur yutuqlarning barchasi ilm-fan va ta'limga e'tibor berilishining natijasi hisoblanadi. Fransiya ilm-fan va ta'lim beqiyos rivojlangan Yevropaning yirik mamlakati hisoblanadi. Fransuz fani o'zining boy an'analari bilan va bugungi kunda u dunyodagi etakchi o'rinlardan birini egallaydi. U bilimlarning barcha sohalarida fundamental tadqiqotlar va tegishli texnologiyalarni rivojlantirishga hissa qo'shadi. Ilm-fan va ta'lim sohasidagi hamkorlikdan mamlakatimizning ilmiy salohiyatida sezilarli ta'sir ko'rsatishi mumkin. Shubhasiz, universitetlar, ilmiy markazlar, muzeylar va madaniyat muassasalari o'rtasidagi hamkorlikni chuqurlashtirish xalqlarimiz o'rtasidagi muloqot va madaniy almashinuvni rivojlantirishini o'rganishda dolzarb ahamiyat kasb etadi.

2. Metodlar:

Maqola umum qabul qilingan tarixiy metodlar-tarixiylik, qiyosiy mantiqiy tahlil, ketma-ketlik, xolislik tamoyillari asosida yoritilgan bo'lib, unda Mustaqillik yillarida O'zbekiston va Fransiyaning fan hamda ta'lim sohasidagi hamkorlikning o'rganilishida arxiv materiallari, turli yillardagi hop etilgan matbuot materiallari va ikki mamlakatda nashr etilgan ilmiy kitoblar tarixiy manba sifatidagi ahamiyati ko'rsatilgan.

3. Tadqiqot natijalari:

1990-yillarning boshida mamlakatimiz mustaqillikni qo'lga kiritgan ilk yillardanoq ta'limga hamda ta'lim sohasidagi hamkorlikga alohida e'tibor berildi[1]. Chunki, iqtisodiy va siyosiy jihatdan rivojlangan mamlakatlarning deyarli barchasi ta'lim tizimini rivojlantirish orqali yuksak natijalarga erishgan. Shu maqsadlarni ro'yobga chiqarish uchun birinchi navbatda sohaning huquqiy bazasi yaratildi[2].

Mustaqillikning dastlabki kunlaridanoq mamlakat rahbariyatining tashqi siyosatdagi eng asosiy tamoyillaridan biri O'zbekiston xorijiy davlatlar bilan xalqaro ilmiy aloqalarni mustahkamlash va rivojlantirish ustuvor vazifa hisoblanadi. Natijada, mustaqillik yillarida O'zbekiston mazkur aloqalar sifat jihatidan yangi pog'onaga chiqa oldi, fan va ta'lim sohasi gumanizm, tenglik va adolat g'oyalariga asoslangan bo'lib, xorijiy davlatlar bilan davlatlararo hamkorlikning zamonaviy shakllari O'zbekiston va Fransiya o'rtasidagi o'zaro hamkorligida o'z aksini topadi[3].

"Ilmning chinakam gullab-yashnashiga erishish uchun tashqi dunyoga eshiklar keng ochilishi kerak. O'z vaqtida va jahon ilm-fan yutuqlaridan to'liq xabardor bo'lish bebahodir" deb ta'kidlagan edilar O'zbekiston respublikasining birinchi prezidenti I.A.Karimov O'zbekiston Fanlar Akademiyasining bir guruh olimlari bilan bo'lgan uchrashuvda[4].

Shuni ta'kidlash kerakki, dunyo davlatlari biln ko'ptomonlama hamkorlik aloqalarini o'rnatish uchun O'zbekiston yetarlicha salohiyatga ega. Hozirgi vaqtda O'zbekiston Markaziy Osiyoning ilmiy-tadqiqot institutlarining va ta'lim tizimi bo'yicha yetakchi davlati hisoblanadi[5]. Kuchli intellektual salohiyatga ega bo'lgan O'zbekiston ilmiy ishonchli jahon ilmiy makoniga qo'shiladi. Ilmiy-tadqiqot institutlari va qo'shma ilmiy ishlarda O'zbekiston olimlari tobora ko'proq ishtirok etmoqda zamonamizning muammolari va eng dolzarb masalalar bo'yicha xorijiy mamlakatlar fanlari vakillari bilan ilmiy ishlar olib borilmoqda. Shu bilan birga, mamlakatimizning xalqaro ilmiy aloqalarining umumiy oqimida muhim ahamiyatga ega bu o'rinni O'zbekiston va Fransiya o'rtasida olib borilgan hamkorlik egallaydi[6].

Ularni samarali amalga oshirishning asosiy huquqiy asoslari O'zbekiston Respublikasi va Fransiya Respublikasi o'rtasida do'stlik va hamkorlik to'g'risida bitim", shuningdek hukumatlararo bitim "Madaniy, ilmiy va texnik hamkorlik[7]" 1993-yil oktyabrda imzolangan.

1920-yillardan beri fransuz tili O'zbekistonda yuqori mavqega ega bo'lib kelmoqda. Xalq ta'limi tizimida fransuz tilini o'rganuvchi o'quvchilar va talabalar soni 450 000dan ortiq. Respublika bo'ylab 4000 o'qituvchi fransuz tilidan dars berayapti[8]. Fransuz tili o'qituvchilarining katta qismi O'zbekiston jahon tillari universiteti hamdaviloyatlarda (Toshkent, Samarqand, Andijon, Namangan, Farg'ona va boshqa) universitetlarida tayyorlanadi. Elchixona 1994-yildan beri fransuz tili o'qituvchilarini tayyorlashning birinchi bosqichida ishtirok etib, O'zbekistonning asosiy ta'lim muassasalarida 1999-yilgacha 4 fransiyalik mutaxassis fransuz tili o'qituvchisi sifatida, 2000-yil iyundan bir fransuz yosh mutaxassisi Toshkentda va ikki fransuz diplomati Samarqand va Buxoroda faoliyat ko'rsatdilar.

Til va ta'lim hamkorligi bo'limi yordamida 1991-yildan beri bir qancha seminarlar tashkil qilindi. Bir tomondan bu seminarlarda yangi metodikaga asoslanib, darsliklarni va fransuz tili o'qituvchilarining dasr berish texnikasini yangilash, ikkinchidan o'qituvchilarning hozirgi Fransiya to'g'risidagi bilimlarini oshirishni ko'zda tutadi. Hamma malaka oshirish tadbirlari, xalq ta'limi vazirligi, viloyatlar xalq ta'limi boshqarmalari va viloyat xalq ta'limi xodimlarining malakasini oshirish institutlari bilan yaqin hamkorlikda tashkil qilinadi. Bunday seminarlar 10 yil davomida 50 marta uyushtirilib, 2500 o'qituvchini o'z ichiga qamrab oldi[9].

Oliy va O'rta Ta'lim Ko'mak Milliy Markazi (KNUS) bilan o'zaro hamkorlik shartnomasini imzolaganidan so'ng, oliy darajali o'qituvchilar tayyorlovchi institut ishtirokida malaka oshirish kurslari tashkil qilinib, 2000-yil 25 nafar o'qituvchi Fransiyada bo'lishga muyassar bo'ldi. Fransuz tili o'qitiladigan maktab va universitetlarga ko'p miqdorda fransuz tili darsliklari 10 yilda 15 000 dona tarqatildi[10]. Fransiya elchixonasining universitetlar aro sohasidagi tadbirlari, ikki tomonlama va ko'p tomonlama dasturlarni amalga oshirishga qaratilgan. Bu hamkorlik faqatgina universitetlar aro almashinuv bo'libgina qolmasdan, o'qish, malaka oshirish yo'nalishlari, stipendiya va shu bilan birga informatika, ma'lumotlar bilan ta'minlashni, seminar va ko'rgazmalar tashkil qilishni ham qamrab oladi.

Elchixona muvofiqlashtiruvchi universitetlar aro almashinuv dasturiga ko'ra, salkam 1000 o'zbek talabasi, 1992-yildan 2001-yilgacha qisqa muddatli stipendiyalar dasturi bo'yicha, ba'zilar esa Fransiyadagi oliy o'quv yurtlarida to'liq o'qishga muyassar bo'ldilar. Bu muassasalar orasida Brest Oliy Savdo maktabi, Reyn universiteti, Parij-4, Nitssa universiteti, Tuluza-1 universiteti, Tuluza siyosiy o'qishlar instituti, Tuluza-3 universiteti, Parij Konflan me'morchilik maktabi, Grenobl universiteti, parijdagi EHESS, Parij-1 universitetining iqtisod fakulteti, Lil, Strasburg, reyms universitetlari bor. Shu maqsadda talabalar, o'qituvchilar almashinuvi. Ilmiy ishlarga birgalikda rahbarlik qilish stipendiyalari to'hrisida bir turkum shartnoma protokollariga imzo chekildi. Brest Oliy Savdo Maktabi va toshkent Jahon iqtisodiyot Universiteti o'rtasida 1993-yil, Jahon Iqtisodiyot universiteti o'rtasidagi 1996-yil orasida imzolangan shartnomadir.

Shu bilan birga O'zbekiston Universitetlari rektorlarining Fransiyaga rasmiy tashrifi paytida Tuluzaning IEP, Tuluza-1 universiteti, Parij-4 universitetlari bilan bir qancha yangi shartnomalar tuzdilar. 1997 yildan beri o'zbekistonlik iqtidorli talabalarni «Umid» jamharmasi tomonidan chet ellarda o'qitish dasturi bo'yicha olib borilgan hamkorlik 1997-2001-yillarda 31 o'zbek talabasiga Fransiyada 1 yillik ta'lim olish imkonini berdi. 2001-yilda EKS Marsel universiteti va toshkent

Iqtisodiyot universitetlari o'rtasida tuzilgan turizm iqtisodiyoti o'qituvchilarini tayyorlash to'g'risidagi yangi dastur, bu ikki universitetning samarali hamkorligining dalilidir.

2002-yil O'zbekiston TACIS [TEMPUS] dasturi bo'yicha hamjamiyat mablahidan foydalanish huquqiga ega bo'ladi. 1993-yil TEMPUS tuzilgandan beri hammasi bo'lib, uning ikki loyihasi amalga oshdi. 1997-1999-yillarda birinchi hamkorlik Ren-2 Universiteti va Toshkent Davlat Universitetining tarix fakulteti o'rtasida, ikkinchisi, turizm iqtisodiyotiga aloqador bo'lib, 1998-2000 yillarda Grenobl-2 universiteti, Buxoro Davlat Universiteti, Toronto va Limerik universitetlarining birgalikla ishlash imkonini beradi.

Fransiya-O'zbekiston madaniy, ilmiy sohalardagi hamkorligida jamiyatlarning o'rni beqiyos. Toshkent shahri Malik Qahhor ko'chasi 46 uyda joylashgan Alyans Fransez nomli jamiyat 1991-yilda tashkil etilgan bo'lib, unga elchixonaning madaniy tadbirlar va hamkorlik bo'limi maslahatchisi va fransuz tili attashesi boshchilik qiladi. Toshkent Alyansining eng asosiy faoliyati fransuz tiliga o'rgatishdir. 2001-yil 450 talaba yozilib, 3 bosqichda 150 ta talaba o'qidi, til va ta'lim hamkorligi bo'limidan farqli o'laroq, bu darslar nafaqat ta'lim muassasalari o'quvchilariga, balki keng ommaga hamma fanlarni o'rganuvchilarga va turli kasbdagi kattalarga mo'ljallangan. 1996-yil 26 aprelda, Fransiya prezidenti Fransua Mitteranning O'zbekistonga qilgan tashrifi munosabati bilan ochilgan Samarqandda moliyaviy foyda olmaydigan, O'zbekiston qonunlariga buysunadigan Samarqand Alyansi ochildi[11]. Fransiya Tashqi Ishlar vazirligi ajratgan mablah tufayli, Alyans bir necha kompyuter, kitoblar, ro'znomalar, darsliklar, rangli jurnallar, fransuz tilidagi ko'rsatuvlarni yo'ldosh orqali qabul qiladigan uskunalarga ega Fransiya elchixonasining til va ta'lim hamkorligi bo'limi (BCLE)ning asosiy vazifalari quyidagicha:

- Pedagog informatsiyalar (maxsus kutubxonalar, maslahatlar), fransuz tili darsliklarini maktablar va universitetlarga tarqatish (o'n yilda 10 000 darslik tarqatildi);
- respublika xalq ta'limi markazi va Versal o'qituvchilar tayyorlash universiteti hamkorligida, O'zbekiston maktablari uchun fransuz tilining yangi darsliklarini yaratishga yordam berish;

- respublikaning turli viloyatlarida fransuz tili o'qituvchilarining malaka oshirish seminarlarini tashkil qilish (10 yilda 50 ta seminar tashkil qilindi).;

- O'zbekistonlik fransuz tili o'qituvchilarining malakasini Fransiyada oshirishni tashkil qilish (bunga ko'ra o'zbekistonlik fransuz tili o'qituvchilaridan 200 nafari Fransiyada malakasini oshirib qaytdi).;

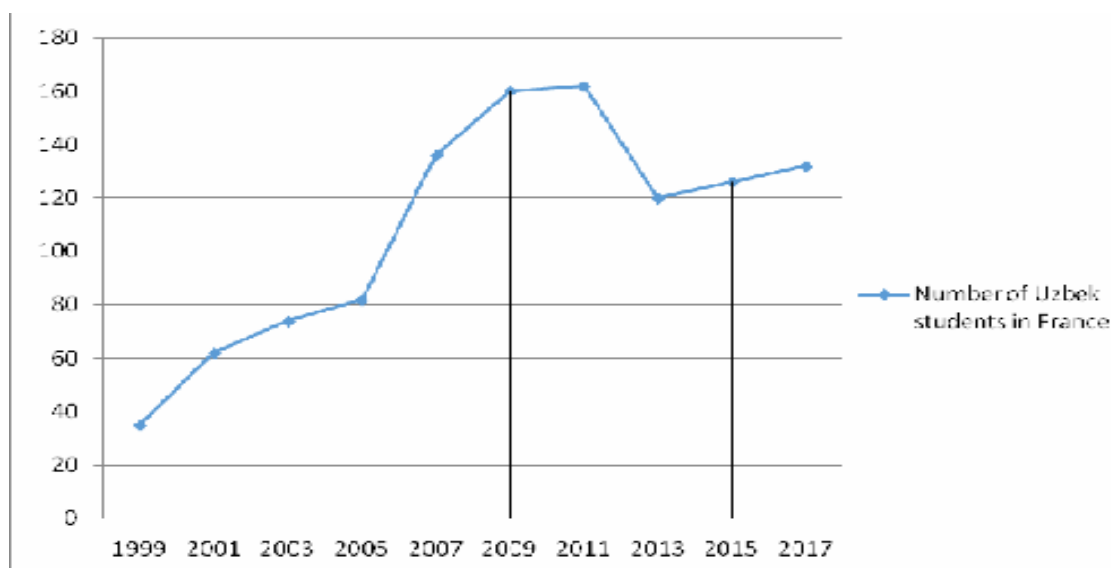
- Fransiyada o'qishni davom ettirishni xohlovchilar uchun amaliy maslahatlar va metodik yordam berish[12];

1992-yil Toshkentda Markaziy Osiyoni O'rganish Fransiya Tadqiqot instituti (IFEAC)ning ochilishi O'zbekiston va Fransiya o'rtasidagi ilmiy hamkorlikning zalvorli bosqichidir. 1995-yil institut faoliyat yuritib, har yili bir necha doktorlarni, olib kelib tadqiqot ishlari uchun sharoit yaratib bermoqda. Markaziy Osiyoni O'rganish Fransiya Tadqiqot instituti (IFEAC) Toshkentdagi Markaziy Osiyoni o'rganuvchi yagona g'arb institutidir. Fransiya Tashqi ishlar vazirligi ilmiy salohiyatidan kelib chiqib. Unga Markaziy Osiyodagi birqancha mamlakatlarni ilmiy o'rganish regional vakolatini bergan.

1993-yildan boshlab Fransiya-O'zbekiston davlatlari o'rtasida ilmiy aloqalarni qo'llab quvvatlash dasturi amalga oshirilmoqda. 1993-2001-yil orasida 7 yosh fransuz mutaxassisleri: biri hayvonlar biologiyasi va zoologiyasi bo'yicha Buxoroda 2 tasi Toshkentda va 4 ta tadqiqotchi Astronomiya institutida faoliyat ko'rsatmoqda[13]. Quyoshni kuzatish uchun mo'ljallangan IRIS markazi Nitssa universiteti hamda Kot d. Azyur observatoriyasining professori Erik Fossa tomonidan yo'lga qo'yildi. Geologiya va geofizika sohasida hamkorlik 1997-yilda elchixonaning moliyaviy qo'llab-quvvatlashi tufayli Reyms Universiteti Zonal Geografiya laboratoriyasi ma'sullarining bir necha tashrifi bilan amalga oshirildi. Matematika sohasida hamkorlik alohida o'rin egallaydi. Ot Alzas universiteti va Toshkent matematika instituti o'rtasida hamkorlik mevasi O'zbekiston va Fransiya o'rtasida kolokvium bo'ldi. Materiallar fizikasi bo'yicha Toshkent Materiallar Fizikasi Instituti va Lion Milliy instituti o'rtasida ilmiy almashuv maqsadida 1996-yilda Eks an Provansda materiallar bo'yicha konferensiya bo'lib o'tdi.

Fransiya va O'zbekiston o'rtasida ta'lim sohasida hamkorlik to'g'risida maxsus kelishuv bugungi kunga qadar imzolanmagan, bu sektor juda rivojlanmoqda ta'lim muassasalarining idoralararo kelishuvlari doirasida - universitetlar, ilmiy tadqiqot institutlari, akademiyalar va boshqalar samarali faoliyat olib borishmoqda. O'zbekistonda fransuz tili klassik tarzda mashhur tillari, xususan, 3 asosiy chet tillaridan biri sifatida tanlangan (ingliz tili, Nemis va fransuz tillari) Davlat oliy o'quv yurtlariga kirish imtihonlari ro'yxatida mavjud.

O'zbekistondagi frankofoniyaning zamonaviy holati ham barqaror, Toshkent fransuz tili va madaniyati markazi 2015-yildan beri ishlaydi. Yetakchi fransuz universitetlarining filiallarini iqtisodiyot, muhandislik, qishloq xo'jaligi, turizm va moda kabi sohalarda ochish bo'yicha ikki mamlakat hukumatlari o'rtasida kelishuvlarga erishildi. Chet elda tahsil olayotgan o'zbekistonlik talabalarining 24% dan ortig'i Evropa Ittifoqida, shu jumladan Fransiyada o'z bilimlarini egallaydilar. Hozirgi kunda Fransiya universitetlaridan Tuluza universiteti, Parij-Sorbonne III, SciencesPo, Strasburg universitetlari O'zbekistonning Toshkent yuridik universiteti, Jahon iqtisodiyoti Diplomatika, universiteti va Samarqand, Jizzax, Farg'ona, Qarshi va boshqalarning mintaqaviy universitetlari bilan faol hamkorlik qiladi. O'zbekiston va Fransiya universitetlari professor-o'qituvchilar, xodimlar va talabalar muntazam almashinuvi so'nggi yillarning yaxshi an'analarga aylanib bormoqda.

Fransiyadagi o'zbekistonlik talabalar sonidagi o'zgarishlar 2000-yildan beri ozgina dinamikasi bilan ajralib turadi, Fransiyada ta'lim oladigan O'zbekistonlik talabalar o'rtacha yil bo'yicha 130 nafarni tashkil etadi. Eng yuqori ko'rsatkich 2009-2011-yillarda 160 o'zbekistonlik talaba Fransiya universitetlarida o'qigan[14]. Bugungi kunda ushbu ko'rsatkich 125-135 oralig'ida o'zgarib turadi. Ushbu diagrammaning tahlili bizni birinchi navbatda Fransiyadagi o'zbekistonlik soni talabalar juda oz degan fikrga olib keladi, ikkinchidan, Fransiyada ta'lim oliy o'quv bepul, O'zbekiston yoshlari bu narsa keng targ'ib qilinmagan. Shuni yodda tutish kerakki, Fransiyaga asosan fransuz tilini biladigan talabalar o'qishga borishadi, O'zbekistonda fransuz tilini o'rganishga bo'lgan qiziqish koreys, yapon va xitoy, hattoki nemis kabi tillar bilan raqobatdosh emas. Vaziyatni faqat madaniy-ma'rifiy ishlar yordamida yaxshilash mumkin. Fransiyaning O'zbekistondagi elchixonasi hamda boshqa xususiy sektorlar muhim rol o'ynaydi.

Fransiya O'zbekistonning ta'lim tizimiga eng katta sarmoyador emas. Ammo, Fransiya universitetlarida va eng so'nggi universitetlarda bepul ta'limni hisobga olgan holda davlatlar rahbarlari o'rtasidagi kelishuvlarga binoan, yaqin kelajakda Fransiya universitetlarining O'zbekiston milliy ta'lim tizimidagi ishtiroki sezilarli darajada oshadi. Fransiya ta'lim tizimi O'zbekiston uchun Angliya-Saksondan farqli o'laroq o'ziga xosligi va ijtimoiy yo'nalishi bilan ajralib turadi[15].

Yuqori sifatli, ayniqsa, gumanitar, san'at, moda, yuqori texnologiyalar, energetika, tibbiyot va siyosatshunoslik va boshqa sohalarda yutuqlarga erishgan. Fransiyaning O'zbekistondagi ta'lim loyihalari va jarayonlarida ishtirok etishi akademik xizmatlar bozorini diversifikatsiya qilish va chet elliklar uchun akademik imidjini oshirish chet el talabalari, ayniqsa qo'shni davlatlardan O'zbekistonga ta'lim olish uchun keladigan talabalar oqimini oshirishga imkon beradi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning 2018-yilning 8-9-oktyabr kunilari rasmiy tashrif bilan Fransiya Respublikasida bo'ldilar. Mazkur tashrifning amalga oshishi ko'plab sohalarning rivojiga yangi bosqichga ko'tardi desak mubolag'a bo'lmaydi. Turli sohalar qatorida ta'limga oid kelishuvlar imzolandi.

Mamlakatimizda fransuz tilini o'rganishga qiziquvchilar ko'p. Yaqinda Toshkentda fransuz tili va madaniyati markazi tashkil etildi. Iqtisodiyot, muhandislik, qishloq xo'jaligi, turizm kabi yo'nalishlarda mutaxassislar tayyorlash bo'yicha O'zbekistonda Fransiyaning yetakchi universitetlari filiallarini ochish borasida kelishuvga erishildi[16].

Ta'lim sohasini rivojlantirishda O'zbekiston va Fransiya do'stlik jamiyatining o'rni katta. Fransiya ta'lim muassasalari va xalqaro tashkilotlar bilan aloqa o'rnatish hamda uni yanada takomillashtirish jamiyatning o'z oldiga qo'yan ustuvor vazifasi hisoblanadi. Shu bois mazkur yo'nalishlarda Fransiyaning yurtimizdagi elchixonasi va "Fransuz Alyansi" bilan yaqindan hamkorlik yo'lga qo'yilgan. Pirovardida O'zbekiston Milliy Universiteti, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti va Toshkent davlat yuridik universitetida Artua, Puat'e, Tur, Nitsa oliy o'quv yurtlari mutaxasislari bilan tajriba almashilmoqda. Xususan, 2017-yili Toshkent shahridagi OTMLari fransuz yili o'qituvchilari uchun "Chet tillarni o'qitishda xalqaro tajribaning o'rni" mavzusida seminar o'tkazildi[17].

2019-yilda muvaffaqiyatli loyihalar qatoriga Fransiyaning asosiy turizm va menejment universitetining filiali - Vatel, Buxoroda va Parij moda akademiyasining qo'shma fakulteti, Toshkent sanoat institutida, to'qimachilik va yengil sanoat. Parijning akademiyasi, Sorbonna universiteti va turizm sohasida Oliy ta'lim ilmiy-tadqiqot instituti bilan juda samarali hamkorlik o'rnatildi. Ushbu institut bilan hamkorlik doirasidagi ajoyib yutuqlardan biri bu 2019-yil iyul oyida Samarqand shahridagi "Ipak yo'li" xalqaro turizm universiteti bilan yuqori malakali kadrlar tayyorlashni nazarda tutadigan besh yillik hamkorlik shartnomasini imzolashdir. turizm sohasida. Bundan tashqari, 2020-yilda biz Toshkentda mamlakatlarimiz universitetlari rektorlarining birinchi o'zbek-fransuz forumini tashkil etishni rejalashtirilgan edi lekin global miqyosdagi pandemiya tufayli bu forum amalga oshmay qoldi. Fransiyaning Sorbonna yoki Strasburg, Nant, Tours va boshqa yirik universitetlari bilan o'zaro aloqalarni o'rnatish masalalari o'rganilmoqda[18].

2019-yilda O'zbekiston delegatsiyasi Fransiya Ta'lim vazirligi rahbariyati bilan uchrashuv o'tkazdi. Ikki mamlakat vakillari maktabgacha, o'rta va kasb-hunar ta'limi sohasida hamkorlikni kuchaytirishni muhokama qildilar. Shuningdek, fransuz tili va madaniyati markazlarini tashkil etish va qonunchilik bazasini kengaytirish bilan bog'liq masalalar ko'rib chiqildi. Xususan, O'zbekiston va Fransiya ikki mamlakat ta'lim vazirliklari o'rtasida yangi shartnomalar va hamkorlik dasturlarini imzolash niyatida. Tomonlar sezgir loyihalarni, shu jumladan maktabgacha ta'lim sohasida, ixtisoslashgan maktablar sonini ko'paytirish va O'zbekistonda fransuz tilini o'qitish soatlarini ko'paytirish, shuningdek o'quv materiallari, qo'llanmalar va multimedia ilovalarini ishlab chiqishga kelishib oldilar. Yaqinda O'zbekiston va Fransiya Maktabgacha va xalq ta'limi vazirligi 2019-2021-yillarda hamkorlik dasturini imzolashi kutilmoqda[19].

Mamlakatimizda Fransiya Respublikasi bilan xalq ta'limi tizimida aloqalarni yo'lga qo'yish bo'yicha samarali ishlar olib borilmoqda. Xususan, Xalq ta'limi vazirligi hamda Fransiya elchixonasi o'rtasidagi kelishuvga binoan 2020-yilda fransuz tili fani o'qituvchilari uchun tanlov asosida Fransiyada malaka oshirish imkoniyatini beruvchi grant dasturlari e'lon qilindi.

Shuningdek, Respublika ta'lim markazi maktablarda fransuz tili fanining nufuzini oshirish bo'yicha Fransiyaning O'zbekistondagi elchixonasi bilan yaqin hamkorlik qilmoqda. Ikki tomon hamkorligida "Ilm-ma'rifat va raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish yili" doirasida qator ustuvor vazifalar belgilab olindi. Jumladan, o'quv yili davomida respublikamizdagi fransuz tiliga ixtisoslashtirilgan maktablarning fransuz tili fani o'qituvchilari maqsadli o'quv-seminarlariga jalb

etiladi. Shu bilan birga, o'quv yili yakunida fransuz tili fani o'qituvchilari uchun Samarqand shahrida "Yozgi ta'til" seminar-treninglarini tashkil etish ko'zda tutilgan.

Ikki mamlakat xalqlari o'rtasida ilm-fan sohasida hamkorlikni mustahkamlash va rivojlantirishda gumanitar fanlar sohasidagi fundamental tadqiqotlarning ahamiyati katta. O'zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi tizimidagi Til va adabiyot instituti, Sharqshunoslik instituti, Tarix instituti, Arxeologiya instituti va boshqalar ushbu yo'nalishda turli xil tadqiqot markazlari faol o'zaro aloqalarda ishtirok etmoqdalar[20]. Gumanitar fanlar bo'yicha eng yaqin aloqalar arxeologiya sohada kuzatiladi. Buning sababi shundaki, Fransiyada, boshqa ko'plab Yevropa mamlakatlarida bo'lgani kabi, o'zbek xalqining ko'p asrlik tarixiga va uning davlatchilik tarixiga katta qiziqish mavjud jahon sivilizatsiyasi rivojlanishida muhim o'rinlardan birini egallagan. Shu keltirilgan masalalardan xolosa qilib aytadigan bo'lsak ikki davlat o'rtasidagi ilm-fan va ta'lim o'rtasidagi munosabatlar yildan yilga o'zib bormoqda. Ilmiy yangililar va ta'lim sohasidagi hamkorlikdan unumli foydalanish ikki mamlakatning ilmiy salohiyati oshishiga xizmat qiladi.

4. Xulosalar

Xulosa o'rnida shuni aytish kerakki, O'zbekiston va Fransiyaning ta'lim sohasidagi hamkorligi yildan yilga ko'tarilib bormoqda. Mazkur hamkorlikni yanada rivojlantirish uchun ikki mamlakat ta'limga oid kelishuv imzolash bugungi kunning talabi hisoblanadi. Bundan tashqari O'zbekistonda fransuz tilini Fransiyada o'zbek tilini o'qitishni yanada yangi bosqichga ko'tarish zarur. Ikki mamlakat talabalarining o'zaro almashunivini kengaytirish uchun grantlarni ko'paytirish ham ta'lim sohasidagi hamkorlikni yanada kengaytirishning bir yo'li hisoblanadi.

Iqtiboslar/Сноски/References:

1. <https://www.lex.uz/docs/-16188?ONDATE=08.10.2013>
2. <https://www.lex.uz/docs/-48401>
3. Akmal Kh. Mamaragimov "Uzbekistan - France: Mutual Contacts at Science and Education Field" Tashkent State Pedagogical University 2019. 1-page
4. Karimov I.A. By the way of creation, Volume 4. Tashkent, 1996; P.91.
5. Akmal Kh. Mamaragimov "Uzbekistan - France: Mutual Contacts at Science and Education Field" Tashkent State Pedagogical University 2019. P. 2.
6. Akmal Kh. Mamaragimov "Uzbekistan - France: Mutual Contacts at Science and Education Field" Tashkent State Pedagogical University 2019. – P. 3.
7. O'zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasining joriy arxivi: o'zbek olimlarining xorijiy davlatlarga ilmiy missiyalari to'g'risidagi ma'ruzalar. Safar haqida hisobot. –B. 23-24. (Current archive of the Academy of Sciences of the Republic of Uzbekistan: reports on scientific missions of Uzbek scientists to foreign countries. Travel report: page 23-24)
8. O'zbekistondagi madaniy. Ilmiy va texnikaviy hamkorlikning 10 yilligi 1991-2001. Fransiya elchixonasi maxsus jurnali T. 2001.- B.7. (Culture in Uzbekistan. 10th anniversary of scientific and technical cooperation 1991-2001. Special Journal of the French Embassy T. 2001.- page 7)
9. O'zbekistondagi madaniy. Ilmiy va texnikaviy hamkorlikning 10 yilligi 1991-2001. Fransiya elchixonasi maxsus jurnali T. 2001. –B. 7- 8. (Culture in Uzbekistan. 10th anniversary of scientific and technical cooperation 1991-2001. Special Journal of the French Embassy T. 2001.- page 7-8)
10. Axmatova Sh. Fransiya haqida // Ma'rifat. - 2003. - 18 oktyabr. (Axmatova Sh. About France // Enlightenment. - 2003. - 18 October.)
11. O'zbekistondagi madaniy. Ilmiy va texnikaviy hamkorlikning 10 yilligi 1991-2001. O'zbekistondagi Fransiya elchixonasi maxsus jurnali. – B. 9. (Culture in Uzbekistan. 10th anniversary of scientific and technical cooperation 1991-2001. Special Journal of the French Embassy T. 2001.- page 9)

12. O'zbekistondagi madaniy. Ilmiy va texnikaviy hamkorlikning 10 yilligi 1991-2001. Fransiya elchixonasi maxsus jurnali T. 2001. – Б. 23. (Culture in Uzbekistan. 10th anniversary of scientific and technical cooperation 1991-2001. Special Journal of the French Embassy T. 2001.- page 23)
13. O'zbekistondagi madaniy. Ilmiy va texnikaviy hamkorlikning 10 yilligi 1991-2001. Fransiya elchixonasi maxsus jurnali T. 2001.- Б.14. (Culture in Uzbekistan. 10th anniversary of scientific and technical cooperation 1991-2001. Special Journal of the French Embassy T. 2001.- page 14)
14. Uktamovich, Makhmasabirova Yulduz (2019) "Quantitative analysis of main vectors of uzbek-french cooperation," Uzbekistan Journal of Oriental Studies: Vol. 1 : Iss. 1 , Article 8. Page 18.
15. Uktamovich, Makhmasabirova Yulduz (2019) "Quantitative analysis of main vectors of uzbek-french cooperation," Uzbekistan Journal of Oriental Studies: Vol. 1 : Iss. 1 , Article 8. Page 18.
16. Uzoq muddatli hamkorlikni yanada kengaytirish va mustahkamlash yo'lida // Xalq so'zi. – 2018. – 10 oktyabr. (Towards further expansion and strengthening of long-term cooperation // People's speech. - 2018. - 10 October.)
17. Uzoq muddatli hamkorlikni yanada kengaytirish va mustahkamlash yo'lida // Xalq so'zi. 2018 . – 10 oktyabr. (Towards further expansion and strengthening of long-term cooperation // People's speech. - 2018. - 10 October.)
18. <https://novastan.org/fr/europe-et-asie-centrale/economie-culture-tourisme-entre-louzbekistan-et-la-france-des-collaborations-multiples/>
19. <https://www.uzdaily.uz/en/post/45406>
20. Akmal Kh. Mamaragimov “Uzbekistan - France: Mutual Contacts at Science and Education Field” Tashkent State Pedagogical University 2019. 4-page

ЎТМИШГА НАЗАР

4 ЖИЛД, 10 СОН

ВЗГЛЯД В ПРОШЛОЕ

ТОМ 4, НОМЕР 10

LOOK TO THE PAST

VOLUME 4, ISSUE 10

Editorial staff of the journals of www.tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC the city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000

Контакт редакций журналов. www.tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000